

оно требует определенных профессиональных навыков и знаний. Правильный выбор метода обеспечивает скорость и эффективность деятельности предприятия.

Ключевые слова: эффективность, методика оценки, внешняя эффективность управления, внутренняя эффективность управления, оценка эффективности управления.

Pogrebnyak A., Petryk Ya.
NTUU «KPI»

METHODS OF EVALUATION OF EFFICIENCY OF ENTERPRISE

The paper considers the improvement of evaluating the performance of the company. Essence and the use of modern concepts of efficiency evaluation. Approaches to evaluating the effectiveness of the company. For any company choosing a method of evaluating the effectiveness of the company is difficult and responsible solution because it requires certain skills and knowledge. Choosing the right method provides the speed and efficiency of the company.

Keywords: efficiency, methods of assessment, external management efficiency, the internal management efficiency, evaluation of management efficiency.

Шашина М.В.

доцент, кандидат економічних наук ФММ НТУУ «КПІ»

Кайдаш В.С.

студент ФММ НТУУ «КПІ»

ЗАСТОСУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «МОТОР СІЧ»

У даній статті на базі теоретичних досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених і результатів власного досвіду проаналізовані механізми фінансової стабілізації підприємства, діючого в сучасних ринкових умовах. А саме оперативний, тактичний та стратегічний механізми фінансової стабілізації як такі, що дозволяють найбільш ефективно реалізувати стратегію підприємства в умовах невизначеності. Визначені головні напрями забезпечення фінансової стабільності підприємства. Таким чином, було визначено, що реалізація оперативного та тактичного механізмів фінансової стабілізації дозволить покращити поточну платоспроможність підприємства, що є передумовою досягнення фінансової рівноваги в поточному періоді та сприяє забезпеченню фінансово стійкого розвитку в довгостроковій перспективі, що реалізується за допомогою стратегічного механізму фінансової стабілізації підприємства. На прикладі підприємства ПАТ «Мотор Січ»

розроблено рекомендації щодо оптимізації структури капіталу як одної зі складових стратегічного механізму фінансової стабілізації підприємства.

Ключові слова: Стратегія, підприємство, фінансова стабілізація, механізми фінансової стабілізації, фінансовий леверидж.

Постановка проблеми. Функціонування українських суб'єктів господарювання відбувається в умовах невизначеності та обмеженості фінансових ресурсів, що актуалізує задачу їх фінансової стабілізації. Успішне функціонування організації в умовах ринку – можливість забезпечення формування оптимального механізму управління їх діяльністю. Необхідність використання механізмів фінансової стабілізації пов'язана з тим, що їх успішне застосування дозволяє прискорити темпи економічного зростання підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням даної теми займалися такі зарубіжні та вітчизняні вчені, як І. Ансофф, К. Боумен, Є. Брігхем, В. Василенко, Ю. Іванов, В. Ковальова, Г. Мінцберг та інші. Не дивлячись на значну кількість наукових праць у вивченні фінансової стабілізації підприємства, дана тема потребує подальшого дослідження та вивчення.

Метою статті є визначення теоретичних та методичних аспектів механізму формування стратегії фінансової стабілізації підприємства.

Теоретичну та методологічну основу досліджень склали наукові роботи вітчизняних та зарубіжних учених із проблем діагностики кризових ситуацій та банкрутства підприємств, антикризового фінансового управління підприємствами, фінансового аналізу. В процесі дослідження були використані загальнонаукові методи та підходи, серед них аналіз та синтез.

Виклад основного матеріалу. Процес фінансової стабілізації підприємства проходить у три етапи: усунення неплатоспроможності, відновлення фінансової стійкості, забезпечення фінансової рівноваги в тривалому періоді). Кожному з цих етапів відповідають певні внутрішні механізми фінансової стабілізації, які в практиці фінансового менеджменту ділять на оперативний, тактичний та стратегічний [2].

Слід відзначити, що надзвичайно велике значення у діяльності підприємства відіграє оперативний механізм фінансової стабілізації. Він є деталізованим планом діяльності суб'єкта господарювання, основним важелем його поточного управління. Оперативний механізм стабілізації, з одного боку, є завершальною ланкою в системі управління діяльністю підприємства, а з іншого – засобом досягнення стратегічного та тактичного планів.

Відтак, можна стверджувати, що тактичний та оперативний механізми фінансової стабілізації суб'єкта господарювання передбачають конкретизацію і деталізацію завдань стратегічного механізму. В фінансово-господарській діяльності підприємств доцільно послідовно

використовувати всі механізми, адже вони взаємодоповнюють один одного: стратегічний – зорієнтований на досягнення кінцевих результатів, тоді як для досягнення найбільшого успіху необхідне застосування тактичного та оперативного механізмів.

Оперативний механізм фінансової стабілізації, являє собою захисну реакцію підприємства на несприятливий фінансовий розвиток та позбавлений будь-яких наступальних управлінських рішень.

Тактичний механізм фінансової стабілізації представляє собою переважно наступальну тактику, спрямовану на злам несприятливих тенденцій фінансового розвитку та фінансову рівновагу підприємства [5].

Оперативний механізм фінансової стабілізації – це система заходів, спрямована на зменшення поточних зовнішніх і внутрішніх фінансових зобов'язань підприємства та збільшення грошових активів, що їх забезпечують. Принцип «відсікання зайвого», що покладено в основу цього механізму, визначає необхідність скорочення розмірів як поточних потреб (які викликають фінансові зобов'язання), так і окремих ліквідних активів (для їх термінового перетворення в грошову форму) [2].

З метою забезпечення ефективної реалізації оперативного механізму стабілізації, підприємство може здійснити такі заходи:

1. Мобілізація прихованих резервів шляхом:

– реалізації об'єктів основних і оборотних активів, які не пов'язані з процесом виробництва й реалізації продукції (нематеріальні активи);

– індексації балансової вартості майнових об'єктів, які не можна реалізувати без порушення виробничого циклу [2].

2. Використання зворотного лізингу. У середньо- і довгостроковій перспективі застосовувати основні засоби, взяті в лізинг, значно невигідніше, ніж використовувати їх на умовах власності. Так, у результаті зворотного лізингу знижується кредитоспроможність підприємства, але зростає його платоспроможність, що дає можливість розраховатися з поточними боргами.

3. Здавання в оренду основних фондів, які не повною мірою використовуються у виробничому процесі.

4. Оптимізація структури розміщення оборотного капіталу (зниження частини низьколіквідних оборотних коштів). Надмірні запаси обумовлюють не тільки зниження ліквідності підприємства, а й додаткові витрати, зокрема, складські або робочої сили [2].

5. Продаж низькорентабельних структурних підрозділів й об'єктів основних фондів, що дасть підприємству додаткові інвестиційні ресурси для репрофілювання виробництва на прибуткові види діяльності.

6. Рефінансування дебіторської заборгованості – форма реструктуризації активів, що полягає в перетворенні дебіторської заборгованості в ліквідні форми оборотних активів. Погашення невиправданої дебіторської заборгованості – важливий резерв поновлення платоспроможності [3].

Основою ефективного здійснення тактичного менеджменту на підприємстві є тактичний механізм фінансової стабілізації. Його мета – забезпечення платоспроможності й ліквідності підприємства, збільшення вхідних і зменшення вихідних грошових потоків.

Збільшення вхідних грошових потоків досягається за рахунок: мобілізації внутрішніх резервів самофінансування; рефінансування дебіторської заборгованості; стимулювання збуту продукції; залучення додаткового акціонерного (пайового) капіталу; одержання нових позик.

Вихідні грошові потоки зменшуються в результаті таких заходів: реструктуризація дебіторської заборгованості; скорочення поточних витрат операційної діяльності; перегляд дивідендної політики [2].

Забезпечення вищевказаних заходів дозволить покращити поточну платоспроможність підприємства, що є передумовою досягнення фінансової рівноваги в поточному періоді та сприяє розробці й реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням потенційної можливості до фінансово стійкого розвитку в довгостроковій перспективі, що реалізується за допомогою стратегічного механізму фінансової стабілізації підприємства.

Стратегічний механізм фінансової стабілізації є всеохоплюючим, справляє глибокий вплив на діяльність підприємства, окреслює його місію і цілі, вказує на засоби їх досягнення. З метою забезпечення ефективної реалізації оперативного механізму стабілізації, підприємство має здійснити заходи, спрямовані на забезпечення узгодженості політики управління обсягом діяльності та політики управління активами, підвищення прибутковості операційної діяльності, коригування політики розподілення прибутку підприємства.

Беззаперечною для забезпечення фінансової стабілізації підприємства є оптимізація структури капіталу, яка б забезпечувала:

- максимізацію рентабельності власного капіталу;
- мінімізацію вартості та ступеню ризику капіталу [1, с. 21].

Одним із методичних підходів щодо проведення оптимізаційних процедур структури капіталу є розрахунок впливу ефекту фінансового левериджу на кінцеві результати діяльності підприємства. Застосуємо даний підхід на прикладі підприємства ПАТ «Мотор Січ».

Підприємство характеризується високою долею власного капіталу і протягом останніх п'яти років спостерігається тенденція до її подальшого збільшення (рис. 1).

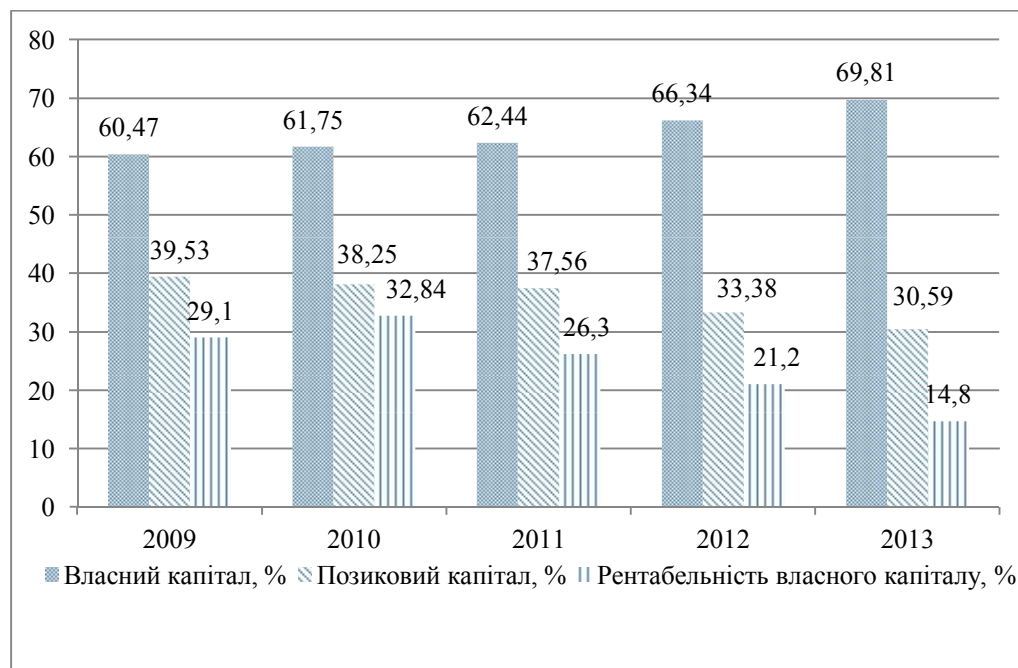


Рис. 1 Динаміка зміни структури капіталу ПАТ «Мотор Січ»

Одночасно спостерігається зниження рентабельності власного капіталу. Порушення фінансової рівноваги відбулося внаслідок розбалансування управління обсягами діяльності підприємства. Відповідно, для забезпечення нового ступеню фінансової рівноваги, підприємству необхідно оптимізувати структуру капіталу та підвищити рентабельність.

Для розрахунку впливу ефекту фінансового левериджу на кінцеві результати діяльності підприємства врахуємо такі умови (табл. 1):

- рентабельність сукупного капіталу можна підвищити до 17%;
- за користування короткостроковими кредитами підприємство буде сплачувати 30% річних.

Розраховані нами п'ять варіантів оптимізації структури капіталу характеризуються зростанням частки позикового капіталу в структурі, збільшенням плеча та ефекту фінансового левериджу, рентабельності сукупного та власного капіталу ПАТ «Мотор Січ».

З усіх запропонованих структур капіталу, найбільш оптимальною є перша, де частка власного капіталу становить 65%, а позикового – 35%. За цієї умови найнижче значення показника плеча фінансового важеля (0,538), ефекту фінансового левериджу (-5,74), але на досить хорошому рівні знаходиться показник рентабельності власного капіталу – 26,15%.

На наш погляд, гранично допустимим варіантом оптимізації структури капіталу є третій, за якого плече фінансового важеля дорівнює одиниці (50% власного та 50% позикового капіталу), ефект фінансового важеля становить 10,66%, а рентабельність власного капіталу – 34%.

За четвертим та п'ятим варіантом привабливою є рентабельність власного капіталу – 42,5% та 56,6% відповідно, але при цьому високою є й залежність від зовнішніх джерел фінансування – позиковий капітал

становить 60-70%. Звичайно, у цих випадках досягається високий ефект від залучення кредитних ресурсів, але й зростає фінансовий ризик.

Таблиця 1

Розрахунок рентабельності власного капіталу при різних значеннях плеча фінансового важеля

Показник	2013	Варіанти розрахунків				
		65:35	60:40	50:50	40:60	30:70
Вартість активів, тис. грн.	12751831	12751831	12751831	12751831	12751831	12751831
Вартість власного капіталу, тис. грн.	8901523	8901523	8901523	8901523	8901523	8901523
Вартість позикового капіталу, тис. грн.	3899474	4793128	5934349	8901523	13352285	20770220
Сукупний капітал, тис. грн.	12800997	13694651	14835872	17803046	22253808	29671743
Чистий прибуток, тис. грн.	1319190,8	2328091	2522098	3026518	3783147	5044196
Ставка податку на прибуток, %	19	18	18	18	18	18
Ставка відсотку за кредит, %	20	30	30	30	30	30
Плече фінансового важеля	0,438	0,538	0,667	1	1,5	2,333
Рентабельність власного капіталу, %	14,8	26,15	28,33	34	42,5	56,667
Рентабельність сукупного капіталу, %	10,3	17	17	17	17	17
Ефект фінансового важеля, %	-3,44	-5,74	-7,106	-10,66	-15,99	-24,87

Таким чином, найбільш придатним для підприємства ПАТ «Мотор Січ» є варіант структури капіталу, де частка позикового капіталу складає в середньому 25–35%. Тобто, допустимою є й та структура капіталу, що була в 2013 р., але при ній підприємству варто спрямувати свої зусилля на підвищення обсягу чистого прибутку, оптимізацію структури активів.

Висновки. Отже, реалізація оперативного, тактичного та стратегічного механізмів фінансової стабілізації полягає в оцінці

ефективності роботи суб'єкта господарювання, вжиття заходів щодо прискорення обертання його капіталу, підвищення прибутковості, виявлення можливих резервів та фінансових ризиків. Роль цих фінансових механізмів на підприємстві визначається тим, що вони охоплюють усі аспекти фінансово-господарської діяльності й відображають в кінцевому підсумку вплив як внутрішніх, так і зовнішніх факторів [4].

Для досягнення мети оперативного та тактичного механізмів фінансової стабілізації необхідно створити визначені технічні, організаційні й економічні умови, що сприяли б стійкості ключових об'єктів управління й системи виробництва підприємства в цілому. Забезпечити довгостроковий стійкий розвиток підприємства покликаний стратегічний механізм фінансової стабілізації, успішна реалізація якого залежить від ефективності оперативного та тактичного механізмів стабілізації.

Список використаних джерел

1. Карпенко Н.В. Управління маркетингом на підприємствах малого та середнього бізнесу: монографія / Н.В. Карпенко. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. – 363 с.
2. Краус Н.М. Стратегія фінансової стабілізації підприємств (на прикладі Центральної спілки споживчих товариств України): Монографія. – Полтава: Дивосвіт, 2010. – 142 с.
3. Марцин В.С. Проблеми функціонування споживчої кооперації та шляхи стабілізації господарської діяльності / В.С. Марцин // Економіка України. – 2003. – №4. – С. 24–27
4. Ревенко О.В. Стратегічне управління розвитком підприємства: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01 / Харк. держ. екон. ун-т. – Х., 2007. – 20 с.
5. Федосов В., Опарін В., Львовчкін С. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями: монографія // В. Федосов, В. Опарін, С. Львовчкін. – К.: КНЕУ, 2002. – 387 с.
6. Мотор Січ – офіційний сайт [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.motorsich.com/>

Шашина М.В.

доцент, кандидат економічних наук ФММ НТУУ «КПІ»

Кайдаш В.С.

студент ФММ НТУУ «КПІ»

ПРИМЕНЕНИЕ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСОВОЙ СТАБИЛИЗАЦИИ НА ПРИМЕРЕ ПАО «МОТОР СИЧ»

В данной статье на базе теоретических исследований отечественных и зарубежных ученых и результатов собственного опыта проанализированы механизмы финансовой стабилизации предприятия, действующего в современных рыночных условиях. А именно оперативный, тактический и стратегический механизмы финансовой стабилизации как такие, что позволяют наиболее эффективно реализовать стратегию предприятия в условиях неопределенности. Определены главные направления обеспечения финансовой стабильности предприятия. Таким

образом, было определено, что реализация оперативного и тактического механизмов финансовой стабилизации позволит улучшить текущую платежеспособность предприятия, является предпосылкой достижения финансового равновесия в текущем периоде и способствует обеспечению финансово устойчивого развития в долгосрочной перспективе, что реализуется с помощью стратегического механизма финансовой стабилизации предприятия. На примере ПАО «Мотор Сич» разработаны рекомендации по оптимизации структуры капитала как одной из составляющих стратегического механизма финансовой стабилизации предприятия.

Ключевые слова: стратегия, предприятие, финансовая стабилизация, механизмы финансовой стабилизации, финансовый леверидж.

Shashyna M.V.

assistant professor, candidate of economic sciences FMM NTUU «KPI»

Kaydash V.S.

student FMM NTUU «KPI»

MECHANISMS OF FINANCIAL STABILIZATION ON THE EXAMPLE OF JSC «MOTOR SICH»

In this article, based on theoretical studies of domestic and foreign scientists and the results of their experience analyzed measures for financial stabilization enterprises operating in today's market conditions. Specifically operational, tactical and strategic measures for financial stabilization, as such, allowing most effectively implement the company strategy under uncertainty. The basic directions of ensuring financial stability .. So, it was determined that the implementation of operational and tactical financial stabilization mechanism will improve the current solvency of the company, which is a prerequisite for achieving financial balance in the current period of financial and contributes to sustainable development in the long term, implemented by strategic mechanism for financial stabilization of the company. In the example of the JSC «Motor Sich» recommendations to optimize the capital structure as one of the components of a strategic mechanism for financial stabilization of the company.

Keywords: strategy, enterprise, financial stability, financial stabilization mechanisms, financial leverage.

Шевченко Т.Є.

к.т.н., доцент ФММ НТУУ «КПІ»

Мороко О.В.

магістр ФММ НТУУ «КПІ»

ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

У статті висвітлюється питання, щодо зниження собівартості продукції на підприємствах кондитерської галузі. В ході дослідження було розглянуто структуру операційних витрат на підприємствах кондитерської галузі. Шляхом порівняльного аналізу собівартості продукції на провідних підприємствах було визначено, що матеріальні витрати посідають перше місце в структурі витрат. Значну питому вагу мають витрати на оплату праці та амортизацію. На основі проведеного дослідження було запропоновано заходи щодо зниження собівартості продукції на підприємствах кондитерської галузі. Науковою новизною проведеного дослідження можна вважати обґрунтування рекомендацій щодо створення на підприємствах кондитерської галузі стратегічних альянсів з метою скорочення операційних витрат та підвищення ефективності функціонування підприємств в результаті створення синергетичного ефекту.

Ключові слова: зниження собівартості, операційні витрати, кондитерська галузь, стратегічний альянс

Постановка завдання. В умовах економічної кризи основною задачею підприємств можна вважати забезпечення їх ефективної діяльності. Однією з умов виконання даної задачі є зниження собівартості продукції, адже цей показник характеризує всі складові господарської діяльності підприємства. Отже, дослідження шляхів зниження собівартості продукції є досить важливою задачею для підприємств та суспільства в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню даного питання присвячено наукові праці таких вчених як: В. В. Пархоменко, А. Г. Бродіним, А. Д. Леонов, С.В. Мочерний, однак на сьогодні серед науковців ще не сформувалася єдина думка щодо оптимальних шляхів зниження собівартості продукції. Також слід відмітити, що вітчизняні дослідники вивчають проблему зниження собівартості найчастіше з позиції зменшення матеріальних витрат. Проблема зниження собівартості продукції особливо актуальна для кондитерської галузі України, оскільки останнім часом з'явилась негативна тенденція до росту цін на кондитерські вироби, що зумовлено збільшенням собівартості продукції. Виходячи з вищенаведеного можна вважати, що дослідження даної проблеми є актуальним.